

Aandachtspunten bij examinering in de beroepspraktijk

De laatste jaren is het Inspectietoezicht op de examinering in mbo-opleidingen fors aangescherpt. ROC's moeten verantwoording afleggen over de deugdelijkheid van het gehele examenproces. Dit betreft zowel de schoolexamens als de praktijkexamens.

In de zorgopleidingen van de mbo-scholen in de regio Midden Nederland worden de beroepsexamens voor een groot deel afgenomen in de praktijk. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de examenopdrachten van Prove2Move of Consortium, twee externe examenleveranciers.

Om de examinering in de beroepspraktijk correct en conform Inspectie-eisen te laten verlopen, volgen hieronder een aantal belangrijke uitgangspunten.

➔ Strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen

Het aanleren van de beroepsvaardigheden vindt plaats met behulp van BPV-opdrachten. Deze praktijkopdrachten bereiden de student voor op de examens. De werkbegeleider ondersteunt de student in deze leerfase. Als de student voldoende bekwaam is, volgt de examenfase: de voorbereiding op het examen, de afname en de beoordeling van het examen.

Het examen wordt altijd afgenomen door een bevoegde en onafhankelijke examinator (dus nooit de werkbegeleider of een niet bevoegde vakgenoot).

➔ Verschillende examenvormen

Prove2Move en Consortium hanteren de volgende examenvormen:

Praktijkexamen: de student voert gedurende een dag/dagen de vaardigheden uit. De examinator observeert en beoordeelt zijn handelen aan de hand van de beoordelingscriteria behorend bij het examen.

Sommige praktijkexamens worden in onderdelen uitgevoerd gedurende de gehele opleiding. Dit betreft het examen 'Verpleegtechnisch handelen'.

Mondeling examen (criteriumgericht interview/ examengesprek): met behulp van verzamelde bewijsstukken of verslag(en) voert de student een gesprek met de examinator, waarin hij zijn handelen toelicht en met beroepsinhoudelijke argumenten onderbouwt. De examinator beoordeelt het gesprek aan de hand van de beoordelingscriteria van het examen.

➔ Examineren op vereist beheersingsniveau

De beoordelingscriteria van de examens zijn geformuleerd op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Pas als de student functioneert op dat niveau, kan het examen worden afgenomen. Meestal zal dat pas halverwege of aan het einde van de opleiding zijn. De school heeft bepaald vanaf welk moment in de opleiding de examens mogen worden afgenomen. Dit is vastgelegd in een examenplan en is leidend voor het moment van afname van het examen.

➔ Kwaliteitseisen examinator

De examinator is verantwoordelijk voor een zorgvuldige afname van het examen en een objectieve en betrouwbare beoordeling van de student. Dit betekent dat de examinator:

- * Vakbekwaam is (voert hetzelfde beroep uit, op hetzelfde niveau als waarvoor de student wordt opgeleid).
- * Geschoold en bekwaam is in observeren en beoordelen.
- * Objectief en onafhankelijk is. De examinator is niet betrokken geweest bij het aanleren; heeft geen emotionele band met de student.
- * Bekend is met de examenmaterialen en de beoordelingscriteria.
- * Op de hoogte is van de beoordelingsvoorschriften en de scoretabel.

➔ Examenorganisatie

Een goede voorbereiding is belangrijk:

- * Het organiseren van het examen: waar, wanneer, welke examinator.
- * Het kiezen van een geschikte zorgsituatie: voldoende complex, passend bij het vereiste beheersingsniveau, alle beoordelingscriteria moeten behaald kunnen worden.
- * Toevalsfactoren worden geminimaliseerd.
- * Student weet wat hij kan verwachten, wat belangrijk is en waarop hij beoordeeld wordt.

➔ Beoordelen

Objectief en eenduidig beoordelen is een vak apart. Scholing en training van examinatoren is dan ook essentieel voor een betrouwbare afname van examens.

Om de deskundigheid van de huidige en toekomstige examinatoren te vergroten, bieden de mbo-scholen de cursus 'Examinator in de beroepspraktijk' aan. Dit is een online cursus (SPOC), met een afrondende bijeenkomst. In deze cursus komen alle aspecten rondom beoordelen aan de orde. Als de deelnemer aan alle vereisten heeft voldaan, ontvangt hij een Bewijs van Deelname. Daarmee is hij bevoegd voor het afnemen van examens. Dit bewijs is 3 jaar geldig.

➔ Beoordelingsinstructies

In de *Prove2Move* examens wordt een scoretabel gehanteerd van 0-1-2-3:

Score 0: student voldoet niet aan de criteria

Score 1: student voldoet maar gedeeltelijk aan de criteria.

Score 2: student functioneert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar; voldoet aan alle criteria.

Score 3: student functioneert op excellent niveau; presteert meer dan vereist is.

In de *Consortium examens* bestaat de scoretabel uit:

Onvoldoende – Voldoende – Goed:

Onvoldoende: past vakkennis, vaardigheden en beroepshouding onvoldoende toe.

Maakt nog te veel (cruciale) fouten.

Voldoende: past vakkennis, vaardigheden en beroepshouding voldoende toe.

Kleine fouten mogen worden gemaakt.

Goed: past vakkennis en vaardigheden vlot toe, en toont een uitstekende beroepshouding.

Maakt nauwelijks of geen fouten.

Presteert meer dan vereist is.

➔ Invullen beoordelingsformulier

De examencommissie van de mbo-scholen accepteert alleen juist en volledig ingevulde beoordelingsformulieren:

- * alle criteria zijn beoordeeld met een 0-1-2-3 of O-V-G.
 - * er zijn geen criteria beoordeeld met een n.v.t. (niet van toepassing).
 - * er mag geen dubbele beoordeling gegeven worden, bijvoorbeeld cijfer 2 en 3 (of V/G) zijn beiden ingevuld.
 - * de totaalscore is ingevuld, evenals de beoordeling 'Onvoldoende-voldoende-goed'.
 - * beoordelingen mogen niet gecorrigeerd zijn, niet door typex, doorkrassen of anderszins.
 - * alle vereiste namen en handtekeningen zijn gezet en duidelijk leesbaar.
- Afamelocatie en datum zijn ingevuld, evenals naam student, studentnummer en handtekening van de student.
- * het formulier is ingevuld met een blauwe of zwarte pen.

!! Let op bij de Prove2Move examens: als er één of meer criteria met 1 punt zijn beoordeeld, dan is het gehele examen onvoldoende.